

Heilig Hartbeeld en Heilige Kindsheidsbeeld

In de RK Willibrorduskerk van Oldemarkt staat tegen de noordmuur een Heilig Hartbeeld in de gangbare voorstelling van een volwassen Jezus, zijn rechterhand zegenend opgeheven, zijn linkerhand wijzend naar zijn vlammend bloedrood hart. Het hart staat voor Jezus' leven en lijden, de vlam voor zijn liefde en barmhartigheid. Tegen de zuidmuur staat op een console een beeld van Jezus als opgroeiende jongen, net als bij een Heilig Hartbeeld wijzend op zijn hart, een heenwijzing naar zijn latere lijdensdood. Echter, het kleine beeld is allereerst bedoeld als beeld van de Heilige Kindsheid (= kindertijd, prille jeugd). Jezus niet afgebeeld als pasgeboren kind, maar als opgroeiende jongen.

Van de devotie tot het Heilig Hart is al sprake in de dertiende eeuw. Een Franse religieuze kreeg tussen 1673 en 1675 visioenen over het Heilig Hart. In de negentiende eeuw kwam de verering ook buiten Frankrijk op. In Nederland werd deze devotie een symbool van de katholieke emancipatie. Officiële goedkeuring van de Heilig Hartverering verleende paus Pius IX in 1854. De derde vrijdag na Pinksteren werd tot Hoogfeest van het Heilig Hart. In 1873 legde deze paus vast dat voortaan de maand juni de Hart-van-Jezus-maand zou zijn. De Heilig Hartdevotie stimuleert persoonlijke vroomheid en naastenliefde. Dat paste in de katholieke sociale leer in de strijd tegen het opkomende socialisme. De Vondelkerk in Amsterdam is een Heilig Hartkerk; het beroemdste is de Basique du Sacré-Cœur in Parijs. Een der klokken in de RK kerk te Oldemarkt is in 1883 toegewijd aan het Allerheiligst Hart (*De Silehammer* 22/4, dec. 2014).

Kindsheidsdag eerste zondag van juli

De Wereldmissiedag valt op de eerste zondag in oktober. In onbruik geraakt is een andere dag ten bate van de missie: de Kindsheidsdag op de eerste zondag van juli. In Brabant mochten op die dag de kinderen bij de mis op de 'grottemensenbanken' zitten en met de collecteschaal rondgaan, waarvan de opbrengst bestemd was voor de missionarissen uit de eigen parochie. 's Middags was er een kindsheidsoptocht, zoals in Lith en Deurne, met praalwagens en kinderen uitgedost als Chineesje of 'zwartje'. Het betrof dus geen processie, zoals in bijna dezelfde tijd van het jaar er twee konden plaatsvinden:

1. Sacramentsdag valt op de tweede donderdag na Pinksteren, thans in Nederland vaak verschoven naar de aansluitende zondag, soms eind mei, meestal in juni. Na de mis wordt de geconsacreerde hostie ter aanbidding in de monstrans geplaatst. In Oldemarkt ter uitstalling in de kerk zelf, want boven de grote rivieren gold tot in 1983 het processieverbod. Zie ook *De Silehammer* 19/2 (juni 2011), 17-20 over de barokke monstrans uit Oldemarkt, thans in Museum Catharijneconvent, Utrecht, code ABM m01194 (in depot, niet op zaal).

2. Minder algemeen was een processie op het Hoogfeest van het Allerheiligst Hart van Jezus, gevierd op de derde vrijdag na Pinksteren, dus in de week na Sacramentsdag, ook doorgaans in juni, met als laatst mogelijke datum 2 juli.

Kindsheidsprocessie

In Kampen staat in het archief van de Onze Lieve Vrouwekerk, bijgenaamd Buitenkerk, een 65 cm hoog beeldje van het Kindje Jezus met kruis. Dat was in gebruik tot 1963 bij de Kindsheidsdag. Schoolkinderen legden aan zijn voeten hun missieoffer neer. Ook van elders is bekend dat kinderen voor de 'arme landen' afgestempelde postzegels en zilverpapier spaarden.

Heilige Kindsheidsbeeld, vormgegeven als een Heilig Hartbeeld, in de RK Willibrorduskerk te Oldemarkt. Hoog ca. 70 cm.

Uit het bezit van de fam. Muurlink, rond 1999 aan de kerk geschonken door Berend Dooper. Foto: Archief HVIJ.

Op de HVIJ-site staat dit artikel met de afbeeldingen in kleur.

In Oldemarkt werd op Kindsheidsdag, de eerste zondag van juli, dit beeld van Jezus als jongen in processie op een baar door de kerk gedragen. Het beeldje, ca. 70 cm hoog, was bezit van de familie Muurlink en stond in het huis met de dubbele trapgevel op een tafeltje in de logeerkamer, met aan weerszijden twee engelfiguren, zegt Trees van Dokkum-Dooper (geb. 1950). Het beeldje werd uitgeleend voor Kindsheidsdag aan de kerk. Na het overlijden van moeder Marie Dooper-Muurlink in 1998 is vader Berend Dooper verhuisd. Toen kwam het beeldje definitief in de kerk te staan, op een console die Gerard Bos had gemaakt van uit de zijbeuk verwijderde kerkbanken.

Heilige Kindsheidsbeeld en processielied

Heel bijzonder is het lied – pagina 14 – dat in Oldemarkt werd gezongen en niet van elders bekend is. Het is gemaakt door mej. Leen Muurlink, voluit Helena Maria Henrica Muurlink (17.10.1880-16.11.1937), als handwerkjuf verbonden aan de RK St.-Bernardusschool. De school is geopend op 16 december

1921, met als hoofd dhr. G.J. Reuver en als onderwijzeressen mevr. H.M. Reuver-Vos en juffrouw P.M. Fleer.

Op 15 december 1961 werd een dubbel veertigjarig jubileum gevierd: van de school en van de onderwijsloopbaan van juffrouw Fleer die toen tevens afscheid nam. Zij ontving de pauselijke onderscheiding *Pro Ecclesia et Pontifice*, die anderhalf jaar eerder ook was verleend aan meester Reuver bij diens pensionering. Bij het jubileum in 1961 werd het processielied gezongen door Jacoba A.M. Brugge-Borg, waarna 'iedereen' het refrein meezong. Coba Borg is geboren op 25 maart 1915. Op een foto van de St.-Bernardusschool van 14 oktober 1927 (*De Silehammer* 15/4, 109) staat zij niet, vermoedelijk net van school af. Dan zal het processielied al uiterlijk 1927 bekend zijn geweest.

PROCESSIELIED: KON HET BEELDJE SPREKEN

Refrein: *Kon het beeldje spreken
O, dan sprak het zoet:
"Kind'ren leeft in onschuld,
Altijd blijgemoed."*

1. *Zie het Kindje Jezus.
't Lacht en is zoo blij
Nu wij nederknielen
Biddend aan zijn zij.*

4. *"Laat de kleinen vragen,
Hun gebed bekoort.
't Kinderlijke smeeken
Wordt door Mij verhoord."*

2. *"Dat de kleinen nad'ren,
De onschuld schat ik hoog.
Op de zoete kind'ren
Rust mijn alziend oog."*

5. *"Kind, bid voor uw ouders,
Wees toch altijd zoet,
Dankbaar voor hun zorgen,
Want zij zijn zoo goed."*

3. *"O, die reine hartjes,
Engelachtig schoon,
Zingen o zoo lief'lijk
Rondom mijnen troon."*

6. *Vader, moeder eren,
Dat beloven wij.
Help ons, lieve Jezus,
Dan zijn wij ook blij.*

Helena Maria Henrica Muurlink (1880-1937)

Leen Muurlink is genoemd naar grootmoeder Helena Muurlink (1812-1885) die in 1845 was getrouwd met dokter Hindrik H. Hesse (1815-1858). Zijn voornaam is naderhand verlatijnst tot Hendricus. Zijn achternaam luidde niet Hesje, zoals nog steeds overal valt te lezen. Bij dubbel ss werd de tweede s geschreven als f, een letter die lijkt op een langgerekt guldenteken zonder dwarsstreep.

De weduwe Helena Hesse-Muurlink en haar ongehuwde zus Hendrika Maria Muurlink (1816-1889) hebben veel bijgedragen aan de totstandkoming van de

nieuwe RK kerk in Oldemarkt in 1883. Op de achterkant van het linker altaar-
 luik staan afbeeldingen van St.-Anna, de moeder van Maria, en van de apostel
 Jacobus. Niet toevallig de namen van Jacobus en Anna Muurlink-Hesse, in
 1876 getrouwd en de ouders van Leen. Anna H.M. Hesse en “de candidaats”
 Jacobus A.D. Muurlink (kandidaat-notaris), waren neef en nicht, en dat wreekte
 zich bij drie kinderen met beperkingen: Jo (Johannes), Dieke (Hendrikus) en
 Maria. De familielijn loopt door via Leens broer Toon (Antonius) en diens drie
 dochters. Annie, ongehuwd gebleven, werkte op het gemeentehuis en Marie,
 hierboven al genoemd, trouwde met Berend Dooper. Leen Muurlink was lid van
 de Orde van Franciscaanse Seculieren (O.F.S.). Tot deze Derde Orde van
 Sint-Franciscus behoren leken die een plechtige gelofte afleggen, doch geen
 kloostergelofte, en ‘in de wereld’ leven, met eigen huis, baan en vaak gezin.

Leen Muurlink schreef een zoetelijk processielied, niet groots en meeslepend,
 maar samen met de beeldprocessie is het wel Oldemarkter cultureel erfgoed!

Bidprentje van Helena Maria Henrica Muurlink

In uwe godvruchtige gebeden wordt
 aanbevolen de ziel van
**HELENA MARIA HENRICA
 MUURLINK,**
 Lid van de derde orde van St. Frans.
 geb. den 17 Oct. 1880 te Oldemarkt,
 voorzien van de genademiddelen der
 H Kerk aldaar in den Heer overleden
 16 Nov. 1937 en den 20 Nov. d a.v.
 begraven op het R. K. Kerkhof.

Zij heeft den luister van het huis des
 Heren bemind en daarom heeft zij
 werken volbracht van hoge waarde
 bij God. Zij heeft den arme van hare
 goederen gegeven en daarom zal hare
 gedachtenis in ere blijven bij de
 mensen.

In mijne benauwdheden heb ik tot
 den Heer geroepen en ik hoorde ene
 stem, die tot mij zeide, „zalig zijn
 de doden, die in den Heer sterven”.
 Mijne dierbare broers en zusters
 weent niet over mij; God, die mij
 van u weg nam, zal in den hemel
 ons weer verenigen. Hebt elkander
 lief en God zal u overvloedig zegenen
 met zijne genade.
 Gij allen die mij hebt gekend, bidt
 voor de rust mijner ziel:
 Onze Vader - Wees gegroet.
 Heer, geef hare ziel de eeuwige rust!

Wed. Fleer - Oldemarkt

Met dank aan:

J.B.H. (Jan) Vroklage
 C.M. (Carla) Vroklage-Velner
 J.E. (Jan) van der Vegt

J.J. (Jopie) Hartwig
 A.A. .W.M. (Alex) Dooper
 M.Th.A.A. (Trees) van Dokkum-Dooper